

Drops4Crops

Burkina Faso

Elke druppel telt

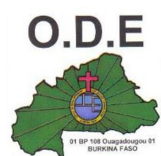
Het Drops4Crops (D4C) project versterkte de weerbaarheid en efficiëntie van groentetelers in het noorden van Burkina Faso. In dit publiek-private partnerschap, onder leiding van Woord en Daad, kregen meer dan 1.500 kleinschalige boeren betere toegang tot water, landbouwgrond en afzetmarkten. Door duurzaam waterbeheer, moderne irrigatiesystemen en sterke samenwerking tussen boeren verhoogden boeren hun productiviteit aanzienlijk. Ze gebruikten water efficiënter en zagen hun opbrengst en inkomen stijgen. Het initiatief is uitgegroeid tot een voorbeeld voor duurzame landbouw en economische ontwikkeling in kwetsbare gebieden die te maken hebben met uitdagende omstandigheden.

Het project werd mede mogelijk gemaakt dankzij het Fonds Duurzaam Water (FDW). FDW is een publiek-privaat samenwerkingsprogramma, gefinancierd door het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken en uitgevoerd door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Sinds 2017 laat het D4C-project zien hoe FDW-partnerschappen financiering en samenwerking omzetten in verbetering van levensomstandigheden, sterkere weerbaarheid en een duurzamer gebruik van water en landbouwgrond.



Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

Titel	Drops4Crops (D4C) Burkina Faso
FDW project no.	FDW16004BF
Locatie	Noord-Burkina Faso (Yatenga & Zondoma)
Implementatieperiode	2017-2024
Consortium	Woord en Daad Living Water International ODE (Office de Développement des Églises Évangéliques) SCCA-PMY (Société Coopérative avec Conseil d'Administration des Professionels Maraichers du Yatenga) DREA-Nord (Direction Régionale de l'Eau et l'Assainissement du Nord) DRARAH-Nord (Direction Regionale de l'Agriculture, des Ressources Animales et Halieutiques du Nord)



Drops for Crops (D4C) versterkte de groenteteelt in het droge seizoen door water efficiënter te gebruiken. Het project verbeterde de toegang tot water, versterkte integraal waterbeheer en stimuleerde efficiëntere irrigatie en goede landbouwpraktijken. Daarnaast zorgde D4C voor betere beschikbaarheid van land, met extra aandacht voor de positie van vrouwen. Door coöperaties te professionaliseren en te investeren in opslagfaciliteiten konden boeren hun producten beter vermarkten en hun inkomsten vergroten.

De Kracht van Samenwerking

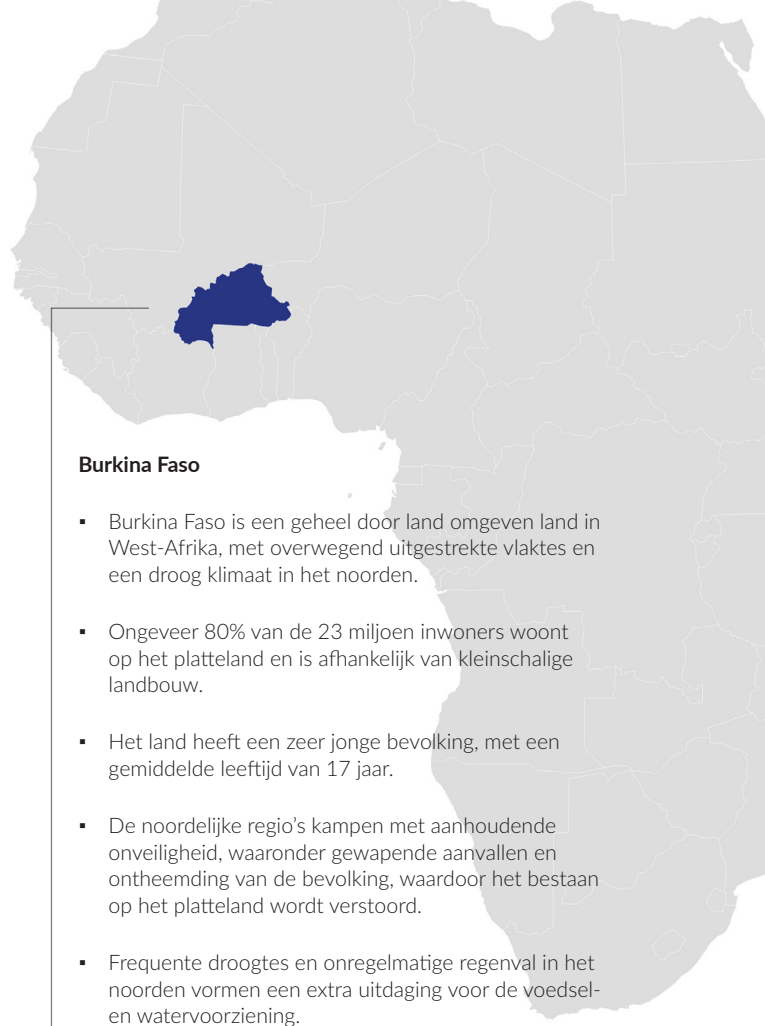
Het project is uitgevoerd als publiek-privaat partnerschap (PPP) onder leiding van **Woord en Daad**, dat de coördinatie, strategie en het contact met donor **RVO** verzorgde. Op nationaal niveau coördineerde **ODE** de activiteiten, waaronder de samenwerking met overheidsinstellingen op het gebied van water en landbouw. **Living Water International** bracht technische expertise in voor de aanleg van waterputten, terwijl de boerenvereniging **SCCA-PMY** boerengroepen organiseerde en zorgde voor verbeterde toegang tot de markt. **DREA-Nord** hield toezicht op lokale watercomités en ondersteunde waterbeheer, en **DRARAH-Nord** ondersteunde boeren bij het uitbreiden van hun akkers het toepassen van goede landbouwtechnieken.

Door technische kennis, institutionele ondersteuning en sociaaleconomische betrokkenheid te combineren, bereikte het consortium duurzame resultaten. Er is een praktisch samenwerkingsmodel ontstaan dat als voorbeeld kan dienen voor toekomstige PPP-projecten in de regio.

Context en Uitdagingen

Sinds 2019 heeft het noorden van Burkina Faso te maken met aanhoudende onveiligheid. Gewapende aanvallen en ontheemding maakten het moeilijk voor boeren om op het platteland te werken. Op het hoogtepunt van het geweld lag het werk in sommige landbouwgebieden tijdelijk stil, terwijl boeren in andere gebieden, met hulp van lokale begeleiders, toch konden doorgaan. De projectpartners maakten gebruik van coaching op afstand om de activiteiten draaiende te houden. Begin 2024 konden veel boeren dankzij verbeterde veiligheid terugkeren naar hun dorpen.

Tegelijkertijd maakten veranderende weerspatronen (onregelmatige regenval, kortere regenseizoenen en stijgende temperaturen) het boeren extra moeilijk. Dankzij de geïntegreerde D4C-aanpak, met beter toegang tot water, slim waterbeheer en efficiënte irrigatie, konden boeren hun productie blijven voortzetten en werd de veerkracht van lokale gemeenschappen versterkt.



Burkina Faso

- Burkina Faso is een geheel door land omgeven land in West-Afrika, met overwegend uitgestrekte vlaktes en een droog klimaat in het noorden.
- Ongeveer 80% van de 23 miljoen inwoners woont op het platteland en is afhankelijk van kleinschalige landbouw.
- Het land heeft een zeer jonge bevolking, met een gemiddelde leeftijd van 17 jaar.
- De noordelijke regio's kampen met aanhoudende onveiligheid, waaronder gewapende aanvallen en ontheemding van de bevolking, waardoor het bestaan op het platteland wordt verstoord.
- Frequente droogtes en onregelmatige regenval in het noorden vormen een extra uitdaging voor de voedsel- en watervoorziening.



Ernst Prosman
Projectleider
Woord en Daad

“Het mooiste aan D4C is dat je echt tastbare resultaten ziet: grotere oogsten, betere toegang tot de markt, stabielere inkomsten en sterkere, veerkrachtige gemeenschappen.”



Drops4Crops in Actie

Het D4C-project was onderverdeeld in verschillende werkpakketten, die elk een belangrijk aspect van de ontwikkeling van de groenteteelt aanpakten. Van toegang tot water en efficiënte irrigatie tot grondbezit en marktverbindingen. Deze werkpakketten werkten samen in een geïntegreerde aanpak, waarbij ervoor werd gezorgd dat de interventies elkaar versterkten en bijdroegen aan het gemeenschappelijke doel om de productiviteit, veerkracht en bestaansmiddelen van kleine boeren in het noorden van Burkina Faso te verbeteren.

1 | Toegang tot water

In totaal werden 542 waterpunten aangelegd of gerenoveerd voor kleinschalige groentetelers, waarvan 92% nog steeds effectief wordt gebruikt. Onderhoudssystemen die werden gefinancierd door bijdragen van coöperatieleden zorgden voor duurzaamheid, hoewel de beschikbaarheid van onderdelen soms een uitdaging blijft.

2 | Integraal Water Management

Om water vast te houden legden boeren dijkes en stenen dammen aan. Er werden hagen geplant en twee waterreservoirs gerealiseerd. In totaal hadden deze maatregelen invloed op meer dan 200 hectare landbouwgrond. Vier lokale watercomités kregen een eigen waterbeheerplan, waardoor conflicten over water tussen gebruikers afnamen en de rol van vrouwen in waterbeheer werd versterkt.

3 | Efficiënt watergebruik

Door de aanleg van 56 demonstratiepercelen konden meer dan 1.900 boeren getraind worden in goede landbouwtechnieken en efficiënt watergebruik. Deze percelen werden ook gebruikt om verschillende irrigatietechnieken te testen. Uit de testen bleek dat de bandes d'aspersion methode* de beste balans biedt tussen prestaties en kosten, terwijl druppelirrigatie de hoogste waterefficiëntie oplevert.

4 | Toegang tot land

Er zijn 52 leasecontracten afgesloten voor in totaal circa 310 hectare grond, bestemd voor 1.537 boeren onder wie 1.102 vrouwen. Dankzij deze formele overeenkomsten kon waterinfrastructuur worden ontwikkeld en verbeterde de positie van vrouwen. Vrouwen nemen nu 13% van de leidinggevende posities binnen de coöperaties in, wat een belangrijke stap betekent naar meer inclusie en een sterke basis vormt voor het bevorderen van kansen voor vrouwen in rurale gebieden.

5 | Marktttoegang en opslag

De productie steeg tot circa 3.188 ton uien en 1.684 ton aardappelen in 2024, goed voor een totale verkoopwaarde van € 1,6 miljoen. Met de bouw van twaalf magazijnen konden boeren 257 ton uien opslaan en later tegen een betere prijs verkopen. Dit leverde een nettoresultaat op van €67.000. Dankzij verbeterde markttoegang en sterkere coördinatie binnen de coöperaties verhoogden boeren hun inkomen aanzienlijk ten opzichte van voorgaande seizoenen.

*Wat is "Bandes d'Aspersion"?

Bandes d'aspersion is een lagedruk-sproeisysteem dat veel kleinschalige boeren gebruiken. Het sproeit water gelijkmatig over smalle stroken van het geplante gewas, waardoor boeren water efficiënter gebruiken en de gewasopbrengst stijgt. Het systeem is relatief betaalbaar en gemakkelijk te onderhouden. Met bandes d'aspersion kunnen boeren meer land irrigeren met minder water in vergelijking tot traditionele methoden.



Het Verhaal van Madame Maiga Safoura

Madame Maiga Safoura is een 38-jarige groenteteler uit de buitenwijken van Ouahigouya in Noord-Burkina Faso. Jarenlang bewerkte ze een gepacht stukje grond en produceerde ze net genoeg om haar gezin tijdens het droge seizoen te onderhouden. Door droogtes, slechte watervoorziening en lokale onveiligheid was stabiele productie lastig. Toen het D4C-project startte, sloot ze zich aan bij de boerencoöperatie SCCA-PMY, enthousiast om nieuwe irrigatiemethoden te leren en haar stem als vrouwelijke boer te versterken.

Via trainingen en demonstratiepercelen leerde ze verbeterde landbouwpraktijken toe te passen en te werken met bandes d'aspersion. Haar uienopbrengst verdubbelde bijna, en voor het eerst sloeg ze een deel van haar oogst op in het magazijn van de coöperatie om later te verkopen voor een betere prijs. Met het extra inkomen repareerde ze haar huis en kon haar oudste dochter naar school.

Madame Safoura leidt nu een boerengroep voor vrouwen en moedigt anderen aan formele pachtovereenkomsten te sluiten. *“Vroeger werkten we alleen en waren we bang onze percelen te verliezen”, zegt ze. “Nu werken we samen en maken we plannen voor de toekomst”.*



Ervaringen en Inzichten: Lessen uit Drops4Crops

Door concrete verbeteringen te realiseren op het gebied van opbrengsten, waterefficiëntie en inkomsten, heeft het D4C-project ook waardevolle lessen opgeleverd voor toekomstige initiatieven op het gebied van duurzame landbouw. De ervaringen met innovaties, coöperatieve ontwikkeling en inclusie laten zien wat goed werkte, welke uitdagingen er waren en hoe deze lessen kunnen worden gebruikt om een blijvende impact te creëren.

Digitale innovatie en datagestuurde landbouw

FarmerLink is een digitale tool die gegevens over opbrengsten, irrigatie en markten verzamelt en analyseert. Boeren en coöperaties krijgen hiermee realtime inzicht, waardoor ze hun werkwijze kunnen aanpassen en betere resultaten behalen. Door gegevens zichtbaar en toegankelijk te maken, versterkte FarmerLink de besluitvorming, verantwoordingsplicht en het leerproces.

Sterkere coöperaties

Het opzetten van een haalbare business case voor boeren en het versterken van de managementcapaciteit van SCCA-PMY waren cruciaal voor het succes. De coöperatie groeide uit tot een lokaal agribusinesscentrum dat bemiddelt in teeltmaterialen, financiering en marktafzet. Hierdoor krijgen boeren meer autonomie, zijn hun inkomsten gestegen en blijft het werk ook na afloop van het project doorgaan.

Leren en innoveren op demonstratiepercelen

Op demonstratiepercelen testten boeren irrigatie- en productietechnieken onder reële omstandigheden. Uit de monitoring bleek dat bandes d'aspersion-systemen optimaal waren voor het vinden van een evenwicht tussen waterefficiëntie en de voorkeuren van boeren. Irrigatie op zonne-energie bleek moeilijk toepasbaar bij boeren. Veel boeren hadden te maken met lage waterdruk tijdens bewolkt weer of bij zonsopgang en zonsondergang. Lokale reparatiediensten waren schaars, waardoor onderhoud traag en duur was in vergelijking met de direct beschikbare ondersteuning voor motorpompen. Bovendien maakten de hoge aanschafkosten voor zonnepompen ze ook onaantrekkelijk. De demonstratiepercelen functioneerden ook als waardevolle leerplekken: ze stimuleerden kennisuitwisseling tussen boeren en verspreidden efficiënte irrigatiepraktijken verder dan de directe deelnemers.

Versterking van de positie van vrouwen

Grondpachtcontracten gaven vrouwen en andere telers zekerheid en formele toegang tot land, zodat ze konden plannen en investeren in infrastructuur zoals irrigatiesystemen. Deze zekerheid stimuleerde langdurige teelt en verbeterde de productiviteit. Tegelijk nam de deelname van vrouwen aan coöperaties toe, waardoor ze meer invloed kregen op de besluitvorming op zowel huishoudelijk als gemeenschapsniveau.



Verankering van lokaal waterbeheer

Om de duurzaamheid van de resultaten te waarborgen, is het toezicht op de lokale watercomités inmiddels opgenomen in de halfjaarlijkse monitoringsplannen van DREA-Nord. Zo blijft de werking van de comités behouden, ook na afloop van het project.

Sterk partnerschap

Het partnerschapsmodel van D4C laat zien hoe effectief adaptief programmeren kan zijn, met de mogelijkheid om snel in te spelen op onveiligheid, klimaatschommelingen en logistieke uitdagingen. De nauwe samenwerking tussen internationale, nationale en lokale partijen creëerde vertrouwen en zorgde voor efficiënte coördinatie zodat de uitvoering doorging, zelfs onder moeilijke omstandigheden.

Voor 2016 functioneerde SCCA-PMY vooral als een kleine vereniging met weinig personeel en nauwelijks formele structuren. Er was alleen een boekhouder in dienst en strategische documenten zoals een ondernemingsplan, genderbeleid of investeringsplan ontbraken.

Met de start van het D4C-project in 2017 is SCCA-PMY formeel omgevormd tot een coöperatie. Er kwam een team van specialisten op het gebied van boekhouding, monitoring & evaluatie, gender, integraal waterbeheer en gemeenschapsontwikkeling. Deze nieuwe structuur maakte het mogelijk om beter te plannen, te implementeren en verantwoording af te leggen. De coöperatie werkt nu met een duidelijke strategische visie en gebruikt FarmerLink, een digitaal platform voor het verzamelen en analyseren van productiedata van haar leden.

FarmerLink speelde een sleutelrol in de modernisering van SCCA-PMY. Het digitale systeem maakt het mogelijk producenten te registreren, teeltoppervlakten en opbrengsten te volgen en de waterproductiviteit te meten. Met deze betrouwbare data kan SCCA-PMY gerichte acties plannen, op feiten gebaseerde beslissingen nemen en transparante rapporten opstellen voor leden en partners.



Mahamady OUEDRAOGO
Manager coöperatie
SCCA-PMY

“Met FarmerLink en een professioneel georganiseerde coöperatie kunnen we betere beslissingen nemen, onze boeren ondersteunen en zorgen voor duurzame groei in de toekomst.”

Het systeem ondersteunt ook de landbouwvoorlichting: veldwerkers gebruiken FarmerLink om boeren real-time te coachen en hun praktijken te verbeteren. Dankzij verbeterde opvolging, besluitvorming en financiële betrouwbaarheid is SCCA-PMY uitgegroeid tot een transparante, datagestuurde organisatie.

Momenteel beheert SCCA-PMY opslagfaciliteiten die oogstverliezen beperken en leden helpen hun producten tegen betere prijzen te verkopen. Dit verhoogt zowel het gezinsinkomen als de financiële stabiliteit van de coöperatie. De besluitvorming verloopt participatief: beslissingen worden gezamenlijk genomen en opbrengsten worden opnieuw geïnvesteerd in diensten zoals training, zaaigoed en microkrediet. Tegen 2030 wil SCCA-PMY uitgroeien tot een nationaal erkende coöperatie die niet alleen boereninkomens verhoogt, maar ook waarde toevoegt via productverwerking.

Een Blijvend Verschil: de Impact van Drops4Crops

Het D4C-project heeft de capaciteit van kleinschalige groentetelers in het noorden van Burkina Faso aanzienlijk versterkt, en heeft gezorgd voor vooruitgang op het gebied van landbouwproductiviteit, het levensonderhoud van huishoudens, waterefficiëntie, klimaatbestendigheid en sociale inclusie.

- **Opbrengsten:** Door de invoering van efficiënte irrigatietechnieken steeg de uienopbrengst met bijna 23% en de aardappelopbrengst met meer dan 54%, waardoor er meer voedsel beschikbaar komt voor de gemeenschappen op het platteland.
- **Inkomen:** Hogere opbrengsten, betere markttoegang en opslag in magazijnen zorgen voor stabielere inkomsten. Boeren kunnen strategisch verkopen en het inkomen van huishoudens is stabiel geworden. Daardoor kunnen huishoudens hun uitgaven aan onderwijs en gezondheidszorg beter plannen.
- **Waterefficiëntie:** De waterproductiviteit steeg met ongeveer 90%, wat betekent dat boeren per druppel water meer gewassen kunnen produceren.

- **Weerbaarheid:** Geïntegreerde benaderingen waarbij waterbeheer, toegang tot land en coöperatieve kracht werden gecombineerd, versterken de veerkracht van de landbouwsector tegen de gevolgen van wisselende weersomstandigheden en onveiligheid.
- **Sociale impact:** Door vrouwen veilige toegang tot land te geven en hun leiderschapsrollen te versterken, wordt het lokale bestuur inclusiever en krijgen vrouwen meer economische zeggenschap.

Al met al laat D4C zien hoe de combinatie van infrastructuur, capaciteitsopbouw en coöperatieve modellen duurzaam het levensonderhoud en de veerkracht van de landbouw in kwetsbare, klimaatgevoelige regio's kan verbeteren. De lessen uit D4C worden nu gebruikt bij de ontwikkeling van toekomstige initiatieven voor duurzame landbouw in Burkina Faso en de bredere Sahel, en vormen een voorbeeld van een klimaatbestendige en inclusieve aanpak die zowel gemeenschappen als de lokale economie ten goede komt.





Jacob J. Vreugdenhil
*Directeur Bestuurder
Woord en Daad*

“De impact van D4C zorgt voor een blijvende verandering voor kleinschalige boeren. En daar is het uiteindelijk allemaal om begonnen.”

“De unieke kracht van publiek-private samenwerkingen is dat ze een maatschappelijke uitdaging aanpakken die zowel publieke als private betrokkenheid vraagt. Alleen publieke of private inspanningen zouden niet genoeg zijn; er is dus een duidelijke reden om samen te werken.

De samenwerking binnen D4C rust op een duidelijke basis die duurzaamheid en effectiviteit waarborgt. In de loop der jaren is er een hechte samenwerking ontstaan, dat zich ontwikkelde van een project naar een partnerschap. Dit leidt tot blijvende effecten voor kleinschalige boeren, die verder reiken dan de concrete projectresultaten en de looptijd van het project. En daar is het uiteindelijk allemaal om begonnen.”

Vooruitkijkend: Bouwen op Succes

Drops4Crops laat zien hoe effectief samenwerking en partnerschappen kunnen zijn bij het transformeren van kleinschalige landbouw. Door technische expertise te combineren met toegang tot water en land, efficiënte irrigatie en sterke coöperaties, hielp het project boeren in Noord-Burkina Faso hun opbrengsten te verhogen, hun inkomen te verbeteren en hun weerbaarheid tegen wisselende weersomstandigheden en onveiligheid te versterken. Het succes van D4C kwam voort uit nauwe samenwerking tussen lokale gemeenschappen, coöperaties zoals SCCA-PMY, technische partners zoals Living Water International en ODE, en publieke instellingen zoals DREA-Nord en DRARAH-Nord. Met steun van het Fonds Duurzaam Water, beheerd door RVO, leverden deze gezamenlijke inspanningen tastbare verbeteringen op voor boeren en hun gezinnen.

Voortbouwend op de resultaten en lessen van D4C ondersteunt het ARFSA-project (Accelerating Resilient Food Systems in Africa), eveneens gefinancierd door RVO, boeren in Noord-Burkina Faso bij het verbeteren van de productie van regenseizoensoengewassen zoals sorghum en maïs. Terwijl de capaciteit van coöperaties verder wordt versterkt, breidt ARFSA de impact van D4C uit, zodat gemeenschappen veerkrachtig en productief blijven in het licht van klimaat- en veiligheidsuitdagingen. Samen laten deze initiatieven zien dat partnerschappen blijvende verandering mogelijk maken en een voorbeeld vormen voor toekomstige initiatieven voor duurzame landbouw in de Sahel.





Elke druppel telt

Credits

Postbus 560
4200 AN Gorinchem
Tel. 0183 611800
info@woordendaad.nl

Stichting Reformatorische Hulpactie Woord en Daad is een erkende goededoelenorganisatie (ANBI) volgens Nederlands recht. Onze stichting staat geregistreerd onder nummer 41118168 bij de Kamer van Koophandel in Utrecht

Foto credits

© Mathijs Voskuil (voorpagina, p. 6 (linksboven) en p. 8 (rechtsonder))